

PERIMETRUL ESTETICII LUI DUMITRU ȘCHIOPU

Critica de artă este în esență vorbire despre artă, una care, la fel ca și actul creator, poartă cu sine o intenție valorizatoare (dar cel care comentează nu devine un dublu al artistului). Această valorizare poate fi asumată cu atât mai mult cu cât abordarea include și o dimensiune a generalului, o referință la un context istoric sau estetic, o cartografiere a criteriilor care sunt prezente și active în operă. Este o practică obișnuită printre vizitatorii muzeelor sau sălilor de expoziție ca, pentru o mai bună percepere a detaliilor, să se apropie, iar pentru o privire de ansamblu să se retragă la o oarecare distanță de lucrări. În receptarea noastră este de dorit să se întâmple un balans similar între un sens general și un fenomen particular, între gândurile stârnite de lucrările expuse și emoțiile trăite.

Expoziția lui Dumitru Șchiopu la care am fost invitați să participăm în luna octombrie, la Centrul Multicultural al Universității Transilvania, nu are un caracter retrospectiv, nu reprezintă inventarul perioadelor de creație sau al preocupărilor acumulate în timp și nu este nici una tematică în care să abordeze, de dragul adecvării la un subiect, un limbaj angajat (dar care poate fi abandonat de dragul unui alt proiect). Ceea ce putem vedea este o selecție de lucrări care prezintă *osatura* gândirii sale artistice.

Dacă trebuie să găsec o filiație a gândirii lui, aș putea spune că ea se articulează în continuarea curentelor „raționaliste” ale modernismului, cum ar fi purismul celor de la De Stijl, geometrismul școlii Bauhaus, suprematismul lui

Malevici, ori puzderia de minimalisme care se întind până în contemporaneitate. Dar *raționalismul* lui Șchiopu nu este unul impersonal, teoretizant, ci dimpotrivă, este unul umanizat, cald, personalizat de intuiții și emoții. La un Mondrian, de exemplu, orice deviere de la verticală și orizontală irită logica constructoare, pe când la un Malevici micile imperfecțiuni de formă sau textură intră în expresia plastică. Pe Dumitru Șchiopu îl putem regăsi undeva în zona intermediară dintre tabăra raționaliștilor (să îi numim) „hard-edge” și ai celor care reprezintă varianta „soft”, să îi numim tot cu un termen consacrat ca fiind „color field”. Către prima categorie sunt orientate lucrările în care geometria domină structura compozițională, fie că este vorba de picturi în ulei, fie de lucrări realizate în cărbune, fie printuri digitale. Către a doua categorie tind acele lucrări în care geometria este subordonată texturilor fine ale suprafețelor activate de o cromatică reținută, econoamă, ori acele lucrări care păstrează geometria doar ca un cadru pentru trasee plastice divers orientate.

Din această scurtă referire la curente și stiluri să mai reținem două trăsături definitorii ale acestora, valabile și în cazul lui Dumitru Șchiopu. Prima trăsătură este o situație strictă în perimetrul esteticii, sau, așa cum formulează teoreticianul avangardei Harold Rosenberg referitor la minimalism: „este dedicat artei și nici unui alt lucru”. Nici Șchiopu nu indică realități sociale sau politice, și asta pentru că investigația lui se face mult mai în adâncul firii umane, în

zona conștiinței. A doua trăsătură se referă la încercarea de a se exprima econom, de a căuta o legătură cât se poate de directă între idee și formă. Celebra sintagmă „mai puțin înseamnă mai mult”, lansată de arhitectul Van der Rohe, sintetizează perfect această strădanie. Motivele din paleta lui Șchiopu sunt reduse și repetitive. Uneori am impresia că văd exerciții menite să confirme enunțurile lui Arnheim unde, într-un câmp plastic dreptunghiular, sunt prezentate mici pătrate sau fragmente din ele, în variații poziționale și dimensionale, pentru a demonstra o dinamică a vederii, echilibrele și dezechilibrele posibile. Văd bucata de cărbune cum lasă dâra de firimituri în gestul lin sau apăsat al mâinii. Văd pasta de culoare pe care cuțitul de paletă o presează de suprafață, lăsând textura adecvată gestului. Alteori văd bucuria cu care exploatează fiecare centimetru de suprafață, ca niște pixeli care au menirea de a compune un întreg invizibil, dar intuibil.

Este un demers aflat în continuarea întrebării pe care Noica o formulează astfel: „Când ai să fii în ordinea ta, omule?”. Și fiecare lucrare pare a fi o încercare de răspuns la această întrebare, fapt confirmat și de autor atunci când, într-una din discuțiile noastre amicale, afirma: „caut să surprind ordinea mea interioară”. Consecvența și insistența cu care reia, tablou după tablou, acest demers, stărnește similitudine și în cei ce îi privesc lucrările. Atmosfera pe care o degajă expoziția este una care te încetinește până la meditație. Trebuie doar să te lași în voia ei.